

Kasvun ja oppimisen lautakunta 13.10.2021 § 100

§ 100

Lausunto valtuustoaloitteeseen yhteisöpedagogien palkkaamisesta kouluille (pöydälle 29.9.2021) (kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Pippuri Terhi
Erma Tapio
Saloranta-Eriksson Outi
Nurmi Juha
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa valtuutettu Kaisa Alaviirin ja 19 muun valtuutetun valtuustoaloitteeseen yhteisöpedagogien palkkaamisesta kouluille selostusosan mukaisen lausunnon.

Käsittely

Kasvun ja oppimisen toimialajohtajan estyneenä ollessa asian esitteli talous- ja hallintojohtaja Timo Ketonen.

Hopsu Wallsin ja Hagerlundin kannattamana teki seuraavan lisäehdotuksen:

”Lautakunta esittää huolensa oppilashuollon henkilöstön, erityisesti koulupsykologien saatavuudesta. Lakisääteiseen oppilashuoltoon on panostettava ja etsittävä aktiivisesti keinoja tilanteen korjaamiseksi. Lisäksi oppilaiden hyvinvointi ja ennaltaehkäisevä tuki huomioiden lautakunta pitää hyvänä toimintamallia, jossa nuorisotyöntekijät/ yhteisöpedagogit ovat koululla oppilashuoltohenkilöstön lisäksi. Lautakunta toivoo, että jatkossa etsitään mahdollisuuksia lisätä kouluilla tapahtuvaa nuorisotyötä nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi yhteistyössä koulun kanssa.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Räf tiedusteli, voidaanko Hopsun tekemä lisäehdotus hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti antaa valtuutettu Kaisa Alaviirin ja 19 muun valtuutetun valtuustoaloitteeseen yhteisöpedagogien palkkaamisesta kouluille selostusosan mukaisen lausunnon

Lisäksi lautakunta esitti huolensa oppilashuollon henkilöstön, erityisesti koulupsykologien saatavuudesta. Lakisääteiseen oppilashuoltoon on panostettava ja etsittävä aktiivisesti keinoja tilanteen korjaamiseksi. Lisäksi oppilaiden hyvinvointi ja ennaltaehkäisevä tuki huomioiden lautakunta pitää hyvänä toimintamallia, jossa nuorisotyöntekijät/ yhteisöpedagogit ovat

koululla oppilashuoltohenkilöstön lisäksi. Lautakunta toivoo, että jatkossa etsitään mahdollisuuksia lisätä kouluilla tapahtuvaa nuorisotyötä nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi yhteistyössä koulun kanssa.

Selostus

Kaisa Alaviiri sekä 19 muuta valtuutettua ovat 7.6.2021 jättäneet valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että valtion korona-avustuksia jaettaessa kuullaan koulujen toiveita ja mahdollistetaan yhteisöpedagogien palkkaamisia lukuvuodelle 2021-2022. Aloitteella halutaan korjata oppilashuollon ja –hyvinvoinnin vajetta lisäämällä tukea poikkeusolojen lapsille ja nuorille erityisesti varhaisella puuttumisella sekä panostamalla ennaltaehkäisevään työhön.

Valtuustoaloitteessa viitataan kaupunginhallituksen 24.5.2021 tekemään päätöksen, jonka mukaisesti koronaepidemian poikkeusolojen lapsille ja nuorille aiheuttamaan oppimisen ja oppilashuollon tarpeeseen lisätään tukea valtion korona-avustuksilla ja toimintoja uudelleen kohdentamalla vuonna 2021.

Valtionavustus koronapandemian aiheuttamien hyvinvointivajeiden tasoittamiseksi perusopetuksessa lv. 2020-2021

Espoo sai lukuvuodelle 2020-2021 opetus- ja kulttuuriministeriöltä 5,1 miljoonaa euroa valtion erityisavustusta varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi. Koronavirustilanteen jatkuessa opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt jatkaa avustuksen käyttöä vuoden 2021 loppuun saakka.

Valtion erityisavustusta on voitu käyttää opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelemiin toimiin. Valtionavustuksen turvin on Espoon perusopetuksessa

- lisätty tukiopetuksen ja osa-aikaisen erityisopetuksen määrää
- lisätty suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta
- tuettu valmistavan opetuksen oppilaita
- tehostettu oppilaanohjausta sekä moniammatillista yhteistyötä
- tehostettu yhteisöllistä opiskeluhuoltoa.

Valtionavustusta ei ole voitu käyttää yksilökohtaisen opiskeluhuollon palvelujen (psykologi- ja kuraattoripalvelut) vahvistamiseen, koska ministeriö on näin rajannut.

Valtionavustus koronapandemian aiheuttamien hyvinvointivajeiden tasoittamiseksi perusopetuksessa lv. 2021-2022

Kesäkuussa 2021 avautui uusi valtion erityisavustushaku varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2021–2022. Espoo sai valtionavustusta 2,3 miljoonaa euroa. Avustuksen erityisenä tavoitteena on varmistaa heikommassa asemassa olevien, erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevien, vieraskielisten ja maahanmuuttotaustaisten lasten ja oppilaiden oppimista ja kehitystä. Lisäksi tuetaan niitä lapsia ja nuoria, joiden syrjäytymisen riskiä koronaepidemian pitkittyminen on lisännyt ja ehkäistään koulupoissaoloja ja koulupudokkuutta. Avustus on tarkoitettu käytettäväksi loppuvuoden 2021 ja vuoden 2022 aikana.

Valtionavustusta voidaan käyttää opetus- ja kulttuuriministeriön hakukriteereiden mukaisesti

- tukiopetuksen, osa-aikaisen erityisopetuksen sekä muun tuen järjestämiseen ja oppilaanohjauksen vahvistamiseen
- suomi/ruotsi toisena kielenä -opetukseen
- valmistavaan opetukseen niille oppilaille, joiden valtionosuusrahoitus on päättynyt ja joilla opetuksen järjestäjä arvioi olevan riittämättömät valmiudet siirtyä perusopetukseen koronaepidemian vaikutusten vuoksi
- koronaepidemiasta aiheutuneiden lisääntyneiden koulupoissaolojen seurauksien lieventämiseen ja koulupudokkuusriskissä olevien oppilaiden tukemiseen.

Valtionavustuksen hakukriteereissä on erikseen mainittu, että valtionavustusta ei voi käyttää sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan/oppilashuollon henkilökunnan palkkakustannuksiin kuten perhetyöntekijät, kuraattorit, psykologit, terveydenhoitajat, psykiatriset sairaanhoitajat ym. tai sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ostoon/oppilashuollon palvelujen ostoon, kuten kuraattori- tai psykologipalveluihin.

Espoo on tiedustellut, voidaanko hankerahaa käyttää kouluihin palkattavien yhteisöpedagogien palkkakustannuksiin. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadun tiedon mukaan korona-avustus on tarkoitettu ensisijaisesti perusopetuslain ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisten tukitoimien vahvistamiseen koronavaikutusten tasoittamiseksi. Espoon hakemuksessa lähtökohtana korona-avustuksen käytölle on tämä perusopetuslain mukaisen tuen vahvistaminen. Koulukohtaisella budjetilla, joka myös koostuu osittain avustusrahoista, koulut voivat halutessaan palkata yhteisöpedagogeja.

Koronan vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvointiin ja palvelutarpeisiin

Kuten valtuustoaloitteessa todetaan, korona-ajan rajoitukset, etäopiskelu yms. ovat haastaneet kaikkien jaksamista. Koronakriisillä on ollut huomattavat vaikutukset lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen, ja se uhkaa lisätä eriarvoisuutta lasten ja nuorten keskuudessa. Tilanteessa on löydettävä uusia yhteistyön tapoja, joissa lasten ja nuorten kasvuympäristöjen aikuiset toimivat sujuvassa yhteistyössä lasten ja nuorten oppimisen ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi.

Perusopetuksessa kehitetään monialaista yhteistyötä ja opiskeluhoitoa monin tavoin. Suomenkielisessä perusopetuksessa vahvistetaan yhteisöllisten hyvinvointiryhmien (eli oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien) osaamista koulutuksissa syyslukukaudella 2021. Alueellisissa koulutuksissa vahvistetaan yhteisöllisten hyvinvointiryhmien jäsenten osaamista positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen hyödyntämisessä. Koulutuksiin osallistuvat kouluista rehtorin lisäksi tyypillisesti laaja-alainen erityisopettaja, opinto-ohjaaja, psykologi, kuraattori ja terveydenhoitaja. Koulutukset järjestetään lukuvuodelle 2020-2021 myönnetyn korona-avustuksen turvin.

Espoo on myös saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä 0,6 miljoonaa euroa valtionavustusta sitouttavan koulu yhteistyön hankkeeseen. Kyseessä on vuosina 2021-2023 toteutettava kehittämistyö, jonka tavoitteena on vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja perusopetuksessa ja luoda myönteistä toimintakulttuuria kouluissa. Sitouttavalla koulu yhteistyöllä

tunnistetaan ja autetaan oppilaita, joilla on haasteita säännöllisessä koulunkäynnissä ja yhteistyössä kotien kanssa vähennetään ja ennaltaehkäistään koulupoissaoloja. Hankkeeseen on palkattu seitsemän ohjaajaa Espoon suomenkielisen opetuksen kouluihin ja kolme ruotsinkielisen opetuksen kouluihin vuosiluokille 5-9.

Espoo on hakenut valtion erityisavustusta oppilas- ja opiskelijahuollon henkilöstömitoituksen laajentamisen vaatimiin toimenpiteisiin, erityisesti yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistamiseen esi- ja perusopetuksessa sekä lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuosille 2021-2022. Hakuaika päättyi 10.8.2021, eikä päätöstä asiasta ole vielä tullut. Valtionavustuksen tavoitteena on, että yhteisöllisen opiskeluhuollon ennaltaehkäisevä tuki sekä yksilökohtaisen opiskeluhuollon varhainen tuki tulisi olla kaikkien opiskelijoiden saatavilla yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Tasa-arvoisesti saatavilla ja tasalaatuisella opiskeluhuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä, sosiaalista hyvinvointia sekä yhteisöllisyyttä. Lasten ja nuorten hyvinvointia vahvistetaan ennaltaehkäisevästi moniammatillisilla ja oikea-aikaisilla opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluilla. Mikäli Espoo saa valtionavustusta, se merkitsee lisävahvistusta ainakin kuraattoripalveluihin. Koulupsykologeja tarvittaisiin myös lisää, mutta rekrytointihaasteiden vuoksi useita jo olemassa olevia vakansseja on täyttämättä, joten on epätodennäköistä, että koulupsykologeja saadaan ainakaan nopealla aikataululla lisää.

Kaikissa espoolaisissa kouluissa on lakisääteinen oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä eli yhteisöllinen hyvinvointiryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää opiskeluhuollon kokonaisuutta. Ryhmä on kokoonpanoltaan monialainen eli ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä psykologi- ja kuraattoripalvelujen ammattilaisia. Lakisääteisiä opiskeluhuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. Espoon kaupungin ensisijaisena vastuuna on varmistaa riittävät ja laadukkaat lakisääteiset palvelut. Psykologi – ja kuraattoripalvelujen järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alusta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle.

Yhteisöpedagogit eivät ole lakisääteisiä opiskeluhuollon toimijoita. Koska työtä ei ohjaa lainsäädäntö, se on tehtävänkvaltaan väljempi kuin sitä lähinnä oleva kuraattorin työ. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013) on säädetty kuraattorin tehtävät ja velvollisuudet. Laissa säädetään muun muassa kirjaamisesta. Opiskeluhuollon kuraattorit kirjaavat yksilötapaamisissa kertyvät asiakastiedot opiskeluhuollon kuraattorin asiakaskertomukseen. Asiakastietojen kirjaamiseen sovelletaan sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain (254/2015) säännöksiä. Asiakastietojen käsittelyyn sovelletaan lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) säännöksiä. Kouluissa työskentelevillä yhteisöpedagogeilla, kuten Juvanpuiston koulun Airo-ohjaajilla, ei esimerkiksi kirjaamisvelvoitetta ole. Valtuustoaloitteessa kuvailtu Airo-ohjaajien työ täydentää Juvanpuiston koulun lakisääteistä opiskeluhuoltoa. Kuten valtuustoaloitteessa on kerrottu, Airo-ohjaajien työ on erityisen merkityksellistä oppilaiden kohtaamisessa ja kouluyhteisöön kiinnittymisen tukemisessa. Eli siinä työssä, jota he tekevät koulun opetushenkilöstön ja opiskeluhuollon henkilöstön tukena.

Nuorisovaltuusto on antanut lausuntonsa valtuustoaloitteeseen. Lausunto on oheismateriaalina.

Päätöshistoria

Kasvun ja oppimisen lautakunta 29.09.2021 § 7

Päätösehdotus

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa valtuutettu Kaisa Alaviirin ja 19 muun valtuutetun valtuustoaloitteeseen yhteisöpedagogien palkkaamisesta kouluille selostusosan mukaisen lausunnon.

Käsittely

Puheenjohtaja Räf Lönnqvistin kannattamana ehdotti asian jättämistä pöydälle.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan ehdotus hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle.